

การพัฒนาคุณภาพจิตใจผู้ต้องขังในเรือนจำโดยกิจกรรม”ปั้นดิน”สู่โลกหลังกำแพง
Development of Moral Inmates with “Sculpture” to the World behind

the Wall Activity

วิชัย โยธาวงศ์

Wichai Yothawong

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Email: wichai.yo@spu.ac.th

บทคัดย่อ

Commented [A1]: ขนาด 16 หน้า

พระพุทธปฏิมาเป็นสัญลักษณ์ของศาสนาพุทธเป็นการเชื่อมโยงจิตใจให้น้อมนำไปทางใฝ่จิตที่เป็นกุศการทำความดี การได้มีส่วนร่วมหรือการสร้างพระพุทธรูปที่เป็นองค์แทนของพระพุทธเจ้าถือว่าเป็นการกระทำที่มีกุศลและได้บุญจากการสร้างองค์พระ จากการได้มีส่วนร่วมในการสร้างองค์พระไม่ว่าจะขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งย่อมก่อให้เกิดผลทั้งทางรูปธรรมและทางนามธรรมใน ทางรูปธรรมคือการได้ องค์พระพุทธรูป ทางนามธรรมคือความสุขทางใจที่ได้รับและการมีสมาธิจากการที่ได้ลงมือปฏิบัติงาน ซึ่งงานพุทธศิลป์ในการสร้างองค์พระปฏิมานั้นได้ไปทดลองกับผู้ที่ไม่เคยมีพื้นฐานทางการปฏิบัติงาน ด้านนี้มาก่อนได้แก่ผู้ต้องขังชั้นดีในเรือนจำจากการสมัครและได้ผู้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ “ปั้นดินให้เป็นบุญ” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีกระบวนการในการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังผ่านการปฏิบัติงานทั้ง ทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จนสำเร็จลุล่วงได้ชิ้นงานที่ผู้ต้องขังได้ร่วมกันกันก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และการเห็นคุณค่าของตนเองและบุคคลอื่นจากชิ้นงานที่ได้มาสู่การเผยแพร่ให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ ในกิจกรรม นิทรรศการ "จากมือที่เปื้อนบาปสู่มือที่ปั้นบุญ" ทำให้เกิดความสนใจจากบุคคลและหน่วยงานภายนอกที่จะขยายผล จากกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพจิตใจผู้ต้องขังในเรือนจำโดย กิจกรรม”ปั้นดิน” ซึ่งมีการขยายผลต่อยอดอบรมให้กับผู้ที่สนใจภายนอกที่ต้องการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมและอบรมเพิ่มเติมระยะสั้น ณ.ทัณฑสถานหญิงกลางขอนแก่นรวมถึงกลุ่มครูอาจารย์ที่เป็น ส่วนหนึ่งของการทำงานวิจัยของหลักสูตรสันติศึกษา มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จากกระบวนการ ดังกล่าวอนุมานได้ว่าการสร้างงานปั้นดิน(ปฏิมากรรม)นั้นเป็นการพัฒนาคุณภาพจิตใจให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมเห็นคุณค่าในตัวเองและมีพฤติกรรมที่เป็นไปในทางบวกมากขึ้น และยังก่อให้เกิดความสงบ และมีสมาธิเป็นส่วนหนึ่งของจิตที่ไปในทางบุญจากการที่ได้เข้าร่วมโครงการดังกล่าว

คำสำคัญ : กระบวนการพัฒนาจิตใจ, พระปฏิมา, พุทธศิลป์.

Abstract

Buddha images represent Buddhism, linking people's hearts to merit making and good deeds. To take part in or to build a Buddha image that symbolize Lord Buddha is regarded as a good deed and builder will receive blessing from the participation in building the Buddha image in any step. It cause benefits both tangible and intangible ways. The tangible way is the Buddha image whilst the intangible way is happiness and meditation from working on the image. Buddhist art that is the creation of Buddha images has been tested with people who have had no experience before or the good class inmates who volunteer and are selected to join the "Molding of Clay to Buddha" Project, which is an activity that has the process of mental development of inmates through theories and practices until a work that inmates work together until finish, which make them proud and appreciate the values of themselves and others from the works that are publicized to others in the "From Sinful Hands to Merit Hands" which make other people and other agencies that extend the development the mental of the wider scale to people interested in participation the activity and the short-term training at Women Correction Institute at Khon Khaen Province, and teachers and lecturers who take part in the research work in the curriculum of Peace Study, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. From the aforementioned process, it can be assumed that the creation of Sculpture works develops mental of participants to appreciate themselves and build calmness and meditation, and is a part of merits of participants to the project.

Key words: Mental Development Process, Buddha Image, Buddhist Art

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพจิตใจผู้ต้องขังในเรือนจำในการโครงการ"ปั้นดินให้เป็นบุญ" ผู้เขียนได้มีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรอาสาในการสอนปั้นพระผู้ต้องขังในเรือนจำกลางบางขวาง รุ่น1- รุ่น4 ที่ได้สมัครจากนักโทษชั้นดีและชั้นเยี่ยมในคดีเด็ดขาดโดยส่วนมากจะเป็นคดียาเสพติดซึ่งนักโทษกว่าร้อยละ70เปอร์เซ็นต์มีภูมิถิ่นกำเนิดในพื้นที่สูงทางภาคเหนือและผ่านการคัดเลือกจากแบบทดสอบในทางศิลปะและการเขียนบทความรวม 79 คนจาก 4 รุ่น ที่ได้เข้าร่วมโครงการและอบรม เพื่อใช้กระบวนการในการเรียนปั้นพระในการศึกษาและออกแบบรูปแบบพุทธศิลป์ใช้สดีอยู่กับการทำงาน

เป็นการขัดเลาะและเยียวยาและพัฒนาจิตใจควบคู่กับกิจประจำวันของผู้ต้องขังในการศึกษาธรรมสวดมนต์เข้า-เย็นให้ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการเพื่อให้เห็นคุณค่าของชีวิตโดยในการสอนป็นพระพุทธรูปเพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพจิตใจและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังในเรือนจำซึ่งตามหลักศาสนาทุกศาสนามีจุดมุ่งหมายคือพัฒนานคนหรือพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้เป็นผู้เพียบพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจในอันที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขและความเจริญและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ (นครเฮอร์, 2556) ซึ่งเป็นการร่วมมือกันหลายเครือข่ายเช่น เครือข่ายพุทธิกาเพื่อพุทธศาสนาและสังคม ร่วมกับโครงการกำลังใจโดยพระราชดำริของพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เพื่อให้เห็นผลในการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตและจิตใจของแต่ละคนในขณะที่อยู่ในเรือนจำและเพื่อจะกลับคืนสู่สังคมเมื่อได้รับการอภัยโทษเป็นประชากรที่มีคุณภาพไม่ย้อนที่จะไปกระทำความผิดซ้ำอีก ในกระบวนการการเรียนการสอนเริ่มต้นตั้งแต่การคัดเลือกจนถึงวันสุดท้ายของการเรียนเป็นกิจกรรมระยะยาวประมาณ 8 เดือนทำการสอนสัปดาห์ละ 1-2 วันซึ่งผู้เข้าร่วมในโครงการสามารถเบิกตัวออกมาปฏิบัติงานได้ในแผนการศึกษาได้ในวันที่ไม่มีอาจารย์มาสอนซึ่งไม่นับรวมวันนักขัตฤกษ์และวันที่เรือนจำมีกิจกรรม โดยในการเรียนการสอนเริ่มตั้งแต่ขั้นพื้นฐานเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจในการฝึกทักษะในการทำงานส่วนตัวและการพัฒนาแบบรวมถึงการทำงานเป็นกลุ่มโดยการสมัครใจให้ผู้เรียนจับกลุ่มกันเองในการทำงาน จิราภรณ์ ศรีคำ(2547) ให้ความหมายไว้ว่า การที่คนมีความสนใจและความเกี่ยวข้องในด้านเดียวกัน ได้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อที่จะหาทางวางแผน และติดตามการประเมินผลและร่วมมือกันทำงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้มีการเสนอแบบการเสนอความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการทำงาน

จากกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้เห็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นทั้งในด้านการแสดงออกส่วนตัวรวมถึงการพัฒนาที่ตัวผลงานการมีส่วนร่วมในการทำงานการเห็นคุณค่าของชีวิต นอกเหนือจากหลักคำสอนทางพระพุทธของศาสนากิจกรรมการเรียนการสอนและมีการถอดบทเรียนจากกิจกรรมต่างๆและการให้เสนอการแสดงออกความคิดเห็นของตัวผลงาน และความรู้สึกระหว่างที่ปฏิบัติงานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตลอดระยะเวลาในการเรียนปฏิบัติงานในการป็นพระพุทธรูปรวมถึงการสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเองและครอบครัวของผู้ต้องหาที่สร้างกำลังใจให้มีความหวังในการพ้นโทษออกไปใช้ชีวิตในโลกหลังเรือนจำเป็นประชากรที่มีคุณภาพและส่งต่อประสบการณ์ให้กับเยาวชนรุ่นหลังในภูมิลำเนาของตนเองต่อไป

การพัฒนานำเสนอผลงานของผู้ต้องขังในเรือนจำในรูปแบบนิทรรศการเพื่อให้บุคคลภายนอกได้รับรู้เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้คุณทั่วไประับรู้ถึงกิจกรรมภายในเรือนจำและพร้อมที่จะให้โอกาสผู้ที่

เคยเดินผิดพลาดและต่อยอดใช้แบบจากที่นักโทษได้ร่วมกันปั้นเป็นสะพานบุญเพื่อส่งต่อพระพุทธรูป ให้แก่หน่วยงานต่างๆเช่น โรงพยาบาล สถานพยาบาล สถานศึกษา มหาวิทยาลัย โรงเรียน ชุมชน รวมถึงส่งต่อการอบรมแก่ผู้อบรมภายนอก และการทดลองอบรมระยะสั้นกับเรือนจำอื่นโดยใช้ กิจกรรมที่เรือนจำบางขวางเป็นแม่แบบรวมทั้งยังเป็นข้อมูลในการศึกษาให้แก่หน่วยงานการศึกษา อื่นๆในการประกอบข้อมูลในการศึกษา

กระบวนการเรียนการสอนการปฏิบัติงานปั้นองค์พระและการถอดบทเรียนจากกิจกรรม

ในการออกแบบเนื้อหาการอบรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้งเป็นการวางโครงสร้างการเรียน ครอบคลุมระยะเวลาของการทำกิจกรรมจะแบ่งหลักๆเป็น 2 ส่วนหลักคือการสร้างชิ้นงาน และ กระบวนการอบรมเพื่อส่งเสริมในการสร้างชิ้นงานในส่วนของกระบวนการพัฒนาจิตใจ โดยในช่วงแรก เพื่อเพิ่มทักษะและความชำนาญเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทำกิจกรรมตามที่ทีมงานได้วางไว้ซึ่งได้ คัดเลือกผู้เรียนมาจากผู้ต้องขังที่ได้สมัครรับการประเมินแบบทดสอบจากรูปวาดลายเส้นรูปองค์ พระพุทธรูปที่ตัวผู้สมัครสร้างสรรค์ตามจินตนาการ ตามความเข้าใจหรือจากแบบที่พอจะหาได้และ ตัดสินจากทัศนคติจากบทความที่ให้เขียนประกอบอีก 1 ส่วน ในส่วนของเนื้อหาการสอนในการปั้น พระโดยใช้หลักการสร้างงานพุทธปฏิมากรรมในรูปแบบการศึกษาลักษณะพระพุทธรูป ในช่วงเริ่มต้น จะเน้นการพัฒนาทางทักษะทางการปั้นดินเพื่อเพิ่มความชำนาญในช่วงแรกเนื่องจากเป็นผู้เรียนที่ไม่มี ประสบการณ์มาก่อนร่วมกับในทางการวาดภาพลายเส้นองค์พระจากแบบที่อาจารย์ จะหาเข้าไปได้ และในการทำงานปั้นดิน3มิติ ได้ใช้การสอนแบบวิธีสอนโดยใช้การสาธิต (Demonstration Method) ซึ่งเป็นการสอนแบบผู้สอนสาธิต ชาลูนชัย ยมดิษฐ์ (2548 : 228) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของการสอน แบบนี้ว่ายังเป็นการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนน้อยเพราะเพียง สังเกตสิ่งที่ครูแสดงขึ้นเท่านั้น แต่การสอนแบบนี้มีประโยชน์มากสำหรับการนำประสบการณ์ที่ซับซ้อน อธิบายได้ยากมาแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมโดยผู้ที่มีประสบการณ์ ช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นการช่วยในเรื่องเวลาของการเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างจำกัดและให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามเป็น การเรียนการสอนในการถ่ายทอดประสบการณ์เพื่อให้ได้ผลของการทำงานคือองค์พระพุทธรูป จาก การสอนแบบดังกล่าวอาภรณ์ ใจเที่ยง (2550 : 144-145) กล่าวว่า ข้อดีของการสอนโดยใช้การสาธิต มีดังนี้

1. ประหยัดเวลาการลงมือทดลองของนักเรียน และประหยัดวัสดุในการสอนเมื่อสาธิตให้ดูเป็น หมูหรือทั้งชิ้น

2. นักเรียนสามารถเข้าใจวิธีปฏิบัติได้ดี เพราะเป็นประสบการณ์ตรง มีตัวอย่างให้ดูจับต้องได้ และเห็นขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างชัดเจน

3. เป็นการกระตุ้นการเรียนการสอน เพราะเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกิจกรรม

4. เป็นการฝึกนักเรียนให้รู้จักสังเกต หาเหตุผล และสรุปหลักเกณฑ์ได้ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่จะช่วยให้ผู้ไม่มีประสบการณ์ในการทำงานได้ผลงานอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการในการพัฒนาด้านจิตใจในส่วนของนามธรรมควบคู่กันไป และมีกิจกรรมละลายพฤติกรรมเช่นการการสวดมนต์ในทุกครั้งก่อนการเรียน และกิจกรรมปรับพฤติกรรมจากวิทยากรพิเศษจากเครือข่ายพุทธิกาเพื่อพุทธศาสนาในบางช่วงของการเรียนการสอนควบคู่กันไป การอบรมเนื้อหาในส่วนของภาคทฤษฎีมีข้อจำกัดทางข้อมูลแม้จะทำการเรียนการสอนในแดน 14 เป็นแดนการศึกษายังมีข้อจำกัดบางอย่างในเรื่องของอุปกรณ์เครื่องมือหรือแม้กระทั่งข้อมูลในการเรียนการสอนรูปแบบงานและการพัฒนารูปองค์พระในส่วนงานบุคคลและงานกลุ่มจะให้นั้นในส่วนการวาดเพื่อให้เห็นภาพรวมในส่วนของการการออกแบบทีมผู้สอนเน้นให้ออกแบบให้เป็นลักษณะเฉพาะบุคคลโดยผู้เรียนใส่ความรู้สึกในรูปแบบลักษณะเฉพาะขององค์พระตามความรู้สึกของตนเข้าไป ดังคำกล่าว ณ.ปากน้ำ.(2535)ได้บรรยายพบว่า “การที่จะสร้างพระพุทธรูปขึ้นแทนองค์พระพุทธรูปเจ้านั้นไม่ใช่ของง่าย เพียงแต่คุณสมบัติในด้านความงามอย่างเดียวหาเป็นการเพียงพอไม่เพราะว่าในขณะที่เดียวกัน รูปที่สร้างขึ้นตามอุดมคตินั้นจะต้องถ่ายทอดให้รู้ซึ่งถึงแก่สารแห่งพระธรรมของพุทธองค์ด้วย ย่อมเป็นความจริงที่ว่า พระธรรมของพระพุทธรูปองค์นั้นเองที่คลบล้นกาลใจให้ศิลปินสร้างพระพุทธรูปขึ้น มิใช่รูปกายที่ปรากฏตามธรรมชาติของพระบรมศาสดาดังนั้นในการคิดสร้างพระพุทธรูปขึ้น ศิลปินต้องสร้างรูปคนตามอุดมคติซึ่งเป็นโลกุตรธรรมให้ปรากฏขึ้นมาจากวัสดุอันเป็นโลกีย์” ซึ่งทางผู้สอนและทีมงานวางแผนการเรียนนอกเหนือจากที่จะฝึกหัดด้านทักษะการวาดและการสร้างชิ้นงานโดยการปั้นผลที่ได้จากการปฏิบัติคือได้ฝึกสมาธิและสติเพื่อให้อยู่กับการทำงานลดความฟุ้งซ่านจากความคิดภายนอกมารวมสู่การทำงานการปั้นองค์พระเพื่อส่งความรู้สึกจากผู้ที่จะทำงานเข้าสู่ภายในองค์พระ ในการปฏิบัติงานการได้อยู่กับตนเองกับจิตที่ตั้งมั่นอยู่กับกิจกรรมในขณะที่ปฏิบัติงานเป็นการกำหนดจิตอยู่กับกิจกรรมที่ทำอยู่ในขณะนั้นๆของผู้ต้องซึ่งในมิติของความสุขที่เกิดขึ้นทางใจในขณะที่ผู้ปฏิบัติงานได้คิดทำบุญในขณะที่ได้ทำงาน ทำให้ใจผ่อนคลายมีสมาธิช่วยให้จิตใจมีเมตตามากขึ้น ผ่อนคลายความตึงเครียดถือว่าเป็นการใช้กระบวนการเรียนการสอนที่ได้ช่วยในการพัฒนาคุณภาพจิตใจของผู้ต้องซึ่ง

กระบวนการพัฒนาจิตใจอบรมโดยกระบวนการจากทีมงานเครือข่ายพุทธิกาเพื่อพุทธศาสนาและสังคร่วมกับวิทยากรสอนในโครงการปั้นดินให้เป็นบุญเป็นกิจกรรมเสริมควบคู่การปฏิบัติงานปั้นดิน โดยมีจุดประสงค์ให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้รู้จักตนเองได้เห็นคุณค่าในตัวเอง หลักคิดในการจัดกระบวนการหรือกิจกรรมมุ่งเป้าไปที่การพัฒนาจิตใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการเพื่อให้

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งในระดับความคิดความรู้สึกประสบการณ์ภายในและสามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมไว้วางใจเปิดใจยอมรับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันอย่างลึกซึ้ง เช่น กิจกรรมการเล่าเรื่องความฝัน กิจกรรมการวาดภาพความฝัน ในแต่ละกิจกรรมผู้เข้าอบรมจะได้ส่วนร่วมในการเปิดใจบอกเล่าความฝันหรือชีวิตสิ่งที่ผ่านมาหรือสิ่งที่ได้ทำไปและรับฟังแสดงความคิดเห็นในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย ซึ่งในแต่ละกิจกรรมจะมีการถอดบทเรียนในการอบรมหรือการประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงานในแต่ละครั้ง หัวใจหลักของการถอดบทเรียนคือต้องมีการแบ่งปันความรู้(Knowledge Sharing) โดยมีผลประโยชน์ร่วมกัน(Mutual Benefit) มีความไว้วางใจทั้งต่อตนเองและผู้อื่น(Trust) และมีการเรียนรู้(Learning) (ยุวดี,2560)

การสร้างความภูมิใจสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการที่ได้รับการอบรมได้ผลงานเป็นชิ้นงานคือองค์พระพุทธรูปปฏิมาในลักษณะพุทธศิลป์ที่ออกแบบและสร้างโดยผู้อบรมที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำบางขวางได้มีโอกาสมอบชิ้นงานให้กับครอบครัวในวันพบญาติเป็นการเผยแพร่ผลงานกลับไปสู่ครอบครัวและสร้างความภูมิใจให้แก่ผู้รับและผู้ที่ได้มอบให้ซึ่งเป็นการตอบเจตจำนงของผู้ที่ได้ทำกิจกรรมที่ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมจากกระบวนการการอบรมดังกล่าว นำไปสู่แนวคิดในการนำเสนอในรูปแบบนิทรรศการเพื่อให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ถึงกิจกรรมภายในของผู้ต้องขัง ในภาพรวมถือว่าเป็นกิจกรรมที่ต้องการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังในเรือนจำบางขวางได้ใช้เวลาในการเรียนรู้ในกระบวนการสร้างพระปฏิมาโดยการปั้นดิน สู่กระบวนการเสริมเพื่อให้พัฒนาจิตใจได้อย่างดียิ่งขึ้นซึ่งผลที่ตามมาเป็นการได้ชิ้นงานและเกิดการส่งต่อให้แก่ผู้รับคือครอบครัวจนขยายผลเป็นผลงานนิทรรศการเพื่อสร้างความรับรู้แก่บุคคลภายนอกเรือนจำซึ่งอาจจะเกิดความรู้สึกในแง่บวกต่อผู้ต้องขังและยังขยายผลต่อการนำผลงานไปบริจาคในที่ต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศและมีการต่อยอดองค์ความรู้จากกระบวนการดำเนินงานในโครงการสู่วงวิชาการดังภาพดังต่อไปนี้.

รูปภาพที่ 1 การอบรมการปั้นพระพุทธรูป ให้กับผู้ต้องขังชาย ณ เรือนจำกลางบางขวาง
ที่มา : พรทิพย์ ผ่นหวานไพ

รูปภาพที่ 2 การส่งมอบพระจากฝีมือผู้ต้องขังในวันพบญาติ ณ.เรือนจำกลางบางขวาง
ที่มา :<https://sberdvl.lasid/soY2u> (2020)

รูปภาพที่ 3 การบรรยายหลักสูตรสันติศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัย จ.พระนครศรีอยุธยา
ที่มา : พรทิพย์ ฝนหวานไฟ

รูปภาพที่ 4 การบรรยายพัฒนาการสอนพุทธธรรมในโรงเรียนด้วยพุทธศิลป์ หลักสูตรสันติศึกษา มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย จ.ศรีสะเกษ
ที่มา : พรทิพย์ ฝันทวานไฟ

รูปภาพที่ 5 การบรรยายหลักสูตรสันติศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย จ.อยุธยา
ที่มา : พรทิพย์ ฝันทวานไฟ

รูปที่ 6 ภาพการประชาสัมพันธ์จากสำนักข่าวอิศรา

ที่มา :<https://shorturl.asia/aoY2q> (2020)

ส่วนสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการทำกิจกรรมการเรียนรู้การสอนป็นดิน(ปฏิมากรรม) โดยการทำงานรวมตลอดโครงการระยะเวลา 4 ปีของกองทุนดังกล่าวมาได้มีส่วนในการพัฒนาจิตใจและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นคุณค่าของตัวเอง และโอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ในการทำความดี ก่อเกิดความภาคภูมิใจในตัวเองและคนรอบข้าง ตลอดระยะเวลาของการเข้าร่วมโครงการได้ผลงานเป็นองค์พระขนาดประมาณ 5 นิ้วเป็นชิ้นงานในส่วนบุคคลของผู้ที่เข้ารับการอบรมจนเสร็จเป็นชิ้นงานที่ได้มอบให้ครอบครัวพ่อแม่พี่น้องในวันพบญาติสร้างความปิติยินดีและความภาคภูมิใจทั้งผู้รับและผู้ให้ อีกทั้งยังมีผลงานเป็นงานกลุ่มซึ่งเป็นพระจากแบบจากการร่วมกันขยายขนาดหน้าตักประมาณ 60 ซม.ซึ่งเป็นต้นแบบในการทำพระเพื่อไปบริจาคในสถานที่ต่างๆ

ส่งผลให้มีการทำกิจกรรมการสอนป็นดิน(ปฏิมากรรม)จากคำเชิญของ โครงการกำลังใจโดยพระราชดำริของพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ที่ทัณฑสถานหญิงกลางขอนแก่น ซึ่งใช้เวลาเร่งรัดประมาณ 4 สัปดาห์ในช่วงวันเสาร์-วันอาทิตย์รวม 8 ครั้ง ในช่วงการจัดอบรมรุ่นที่2ของผู้ต้องขังบางขวางซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจแต่ด้วยระยะเวลาที่จำกัดเร่งรัดจึงพัฒนาผลงานได้ในระดับที่น่าพอใจทำให้ทีมผู้สอนมีการประเมินเพื่อเปิดโอกาสอบรมให้แก่บุคคลภายนอกที่สนใจในระยะเวลา 2 เดือนสอนพาะวันอาทิตย์รวมทั้งหมด 8 ครั้งเช่นเดียวกันกับที่ ทัณฑสถานหญิงกลางขอนแก่น ซึ่งผู้อบรมภายนอกจะมีเวลาทำงานของตัวเองในช่วงกลางสัปดาห์และนำผลงานของตนไปทำที่เข้าอบรมในวันอาทิตย์ทำให้ได้ผลงานพระขนาด 5 นิ้วที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ

การนำผลงานนำเสนอในรูปแบบนิทรรศการภายใต้ชื่อ “จากมือที่เปื้อนบาปสู่มือที่ป็นบุญ” ซึ่งดำเนินนิทรรศการมาทั้งหมด 4 ครั้งเป็นการแสดงผลงานรวมทั้งหมดจากผู้เข้าอบรมจากผู้ต้องขังในเรือนจำบางขวางและผู้เข้าอบรมภายนอกที่สนใจซึ่งเป็นการเผยแพร่การโครงการ “ปั้นดินให้เป็นบุญ” เพื่อให้เกิดการรับรู้ในวงกว้างให้กับบุคคลภายนอกรับรู้ถึงกิจกรรมของผู้ต้องขังเพื่อประโยชน์ในการเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อผู้ต้องขังให้เห็นถึงความพยายามในการทำในการปรับตัวเปลี่ยนตัวเพื่อจะกลับตัวเป็นคนดีของสังคม

จากหัวข้อการพัฒนาคุณภาพจิตใจผู้ต้องขังในเรือนจำโดยกิจกรรม “ปั้นดิน” สู่โลกหลังกำแพง เป็นพลังการสะท้อนถึงมิติที่หลากหลายของกระบวนการอบรมการปั้นพระพุทธรูปที่มีจุดประสงค์ในการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง ซึ่งผลที่ได้รับจากการทำโครงการทำให้เกิดการพัฒนาในรูปแบบของคณะผู้ทำงาน ในเชิงรูปธรรม(การปั้นองค์พระ) สุนามธรรม(การพัฒนาทางจิตใจ) และเป็นการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการกระทำผลงานของผู้ต้องขังสู่การรับรู้ให้กับโลกหลังกำแพงเพื่อให้เกิดการอุทิศในเรื่องของการให้อภัย การอยู่ร่วมกันอย่างสันติรวมถึงเป็นคนดีและซื่อคิดเตือนใจในการส่งต่อประสบการณ์ให้แก่เยาวชนคนในชุมชนโดยเฉพาะศตยาเสพติดในพื้นที่ทางภาคเหนือที่มีผู้เข้าร่วมโครงการกว่าร้อยละ 70 เปอร์เซนต์เพื่อบอกเล่าถึงคุณและโทษจากผลที่ได้กระทำลงไปและโทษที่ได้รับ และก่อให้เกิดประเด็นทางความคิดมิติที่หลากหลายที่เกิดขึ้นจากโครงการ

ผลที่เกิดจากการทำโครงการทำให้เกิดประโยชน์ทั้งทางรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งต้นแบบพระที่ได้จากการทำงานกลุ่มของผู้ที่เข้ารับการอบรมมีผู้มีจิตศรัทธาออกทุนในการหล่อเพื่อบริจาคมอบไว้ในสถานที่ต่างๆในประเทศไทยแล้ว ยังมีอีกส่วนได้บริจาคส่งไปยังถิ่นฐานกันดารในชุมชนที่นับถือศาสนาพุทธที่ประเทศเนปาล และในปีสุดท้ายที่ปิดโครงการได้มีการนำไปบริจาคชุมชนชาวพุทธในประเทศอินเดียในเมืองมูมไบและออร์กาบัต รัฐมหาราษฏระ นับว่าเป็นการส่งความศรัทธาเชิงสัญลักษณ์กลับสู่ดินแดนพุทธภูมิ รวมถึงมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการร่วมสัมนาให้กับนักศึกษาปริญญาโท และปริญญาเอก หลักสูตรสันติศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อเป็นการส่งต่อและต่อยอดองค์ความรู้

References

- จิราภรณ์ ศรีคำ. (2547). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนวิช
วิทย์ ระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชุลด์ นิมเสมอ.(2553).องค์ประกอบของศิลปะ.อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิง:สำนักพิมพ์อมรินทร์.

ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย.กรุงเทพมหานคร: หลักพิมพ์. ฐะปะนีย์
นาครทรรพ. (2549). การสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา.(พิมพ์ครั้งที่ 2).
ณ.ปากน้ำ.(2535). ศิลป์ พีระศรี:บิดาแห่งศิลปะไทยร่วมสมัย.วารสารมหาวิทยาลัยศิลปา
,35(100),266.
ฝนทิพย์. (2564). ปิดกองทุนที่ดินให้เป็นบุญ เรียกใช้เมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2565 ค้นจาก
<https://shorturl.asia/b70Sy>.
อารมณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
นครเขจร. (2556). ศาสนากับการดำเนินชีวิต. เรียกใช้เมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2565 ค้นจาก
<http://tripopyun.blogspot.com/2013/09/2.html>
Chernporn. (2560). พาชมนิทรรศการ“จากมือที่เปื้อนบาป สู่มือที่ปั้นบุญ”ครั้งที่เรียกใช้เมื่อ3กุมภา
พันธ์ 2565 ค้นจาก<https://shorturl.asia/CyR8z>
legalintel. (256 1). เกณฑ์การลดโทษเรียกใช้ เมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2565 ค้นจาก
<https://shorturl.asia/uSsrh>
Narong Kanchana. (2560). วิธีสอน Teaching Methods. เรียกใช้เมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2565 ค้นจาก
<https://shorturl.asia/o5unX>
nitayaporn.m. (2561). สมาชิกสำหรับทุกคน เรียกใช้เมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2565 ค้นจา
<https://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=1225>
Thaireform. (2560). ปันดินให้เป็นบุญ เมื่อพระจากมือลูก ส่งถึงมือพ่อแม่และแม่. เรียกใช้เมื่อ 3 กุมภาพันธ์
พันธ์ 2565 จาก<https://shorturl.asia/aoY2q>